

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตโกโก้แมส

กรณีศึกษาผู้ประกอบการโกโก้ตาลหวง

ตำบลนาหลวงเสน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

Cost and Return Analysis of Cocoa Mass Production: A Case Study of Cocoa Entrepreneur in Talung, Naluangsen Subdistrict, Thungsong District, Nakhon Si Thammarat Province

ศศิกานต์ ละงู¹, ชัชฎาภรณ์ บุญชูวงศ์², ทวีพร นาคา² และสุกัญญา บุญขวัญ²

Sasikarn Lanhu¹, Chatchadaporn Boonchuwong², Taweepon Naka² and Sukanya Bunkhwan²

e-mail: sct.ubi@gmail.com

(Received: 2025-10-08 ; Revised: 2026-01-14 ; Accepted: 2026-03-13)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตโกโก้แมส เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ ผู้ประกอบการโกโก้ตาลหวง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 1 ราย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า

ผลการวิจัยพบว่า ราคาขายโกโก้แมส 1,300 บาทต่อกิโลกรัม ต้นทุนการผลิตรวม 299.79 บาทต่อกิโลกรัม ต้นทุนการผลิตโกโก้แมส ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ต้นทุนค่าวัตถุดิบร้อยละ 44.04 ต้นทุนค่าแรงงานร้อยละ 4.50 และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตร้อยละ 51.46 มีกำไรสุทธิเฉลี่ย 1,000.21 บาทต่อกิโลกรัม อัตรากำไรต่อยอดขาย 76.94 เท่า และอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) 3.33 เท่า ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) 8.97% ระยะเวลาคืนทุน (PBP) 1.18 ปี และมีจุดคุ้มทุน (BEP) อยู่ที่ 54 ถังต่อปี

คำสำคัญ : ต้นทุน ผลตอบแทน โกโก้แมส จังหวัดนครศรีธรรมราช

ABSTRACT

This qualitative research aimed to analyze the costs and returns of cocoa mass production. The sample was selected using purposive sampling and consisted of one cocoa entrepreneur from Taluang Cocoa in Naluangsen Subdistrict, Thung Song District, Nakhon Si

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

² อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

¹ Student, Accounting Program, Faculty of Management Science, Southern College of Technology

² Lecturer, Faculty of Management Science, Southern Technology College

Thammarat Province. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using content analysis. Methodological triangulation was employed to enhance the credibility and validity of the findings.

The results revealed that cocoa mass sold for 1,300 baht per kilogram, with total production costs of 299.79 baht per kilogram. Production costs comprised three main components: raw materials (44.04%), labor (4.50%), and manufacturing overhead (51.46%). The average net profit was 1,000.21 baht per kilogram. The profit margin was 76.94%, while the return on investment (ROI) was 3.33. Return on assets (ROA) was 8.97%, the payback period (PBP) was 1.18 years, and the break-even point (BEP) was 54 bags per year.

Keywords: cost, return, cocoa mass, Nakhon Si Thammarat Province

บทนำ

โกโก้ถือเป็นพืชพาณิชย์ที่มีความสำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจโลก โกโก้ได้มีการปลูกในเขตร้อน โดยมี 7 ประเทศที่คิดเป็นเกือบ 90 เปอร์เซ็นต์ของผลผลิตโกโก้ทั่วโลก ได้แก่ โกตดิวัวร์ กานา อินโดนีเซีย เอกวาดอร์ แคนเมอรูน บราซิล และไนจีเรีย สำหรับโกตดิวัวร์และกานาซึ่งครองส่วนแบ่งการผลิตทั่วโลก โกโก้มีส่วนสนับสนุน GDP ของประเทศเหล่านี้ถึง 13.4% และ 2.2% ตามลำดับในปี 2557 เนื่องจากโกโก้ส่วนใหญ่ถูกส่งออกจึงเป็นแหล่งรายได้สำคัญจากการส่งออก โดยโกตดิวัวร์ส่งออกโกโก้และผลิตภัณฑ์โกโก้มูลค่า 5.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และกานาส่งออก 3.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2557 (ResourceTrade. earth, 2017) และในปี พ.ศ. 2564 โกตดิวัวร์และกานา ซึ่งเป็นสองประเทศผู้ผลิตโกโก้รายใหญ่ที่สุดของโลก ผลิตโกโก้รวมกันมากกว่า 60% ของผลผลิตโกโก้ทั้งหมดของโลก (IntelPoint, 2025) จะเห็นได้ว่า โกโก้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีบทบาทต่ออุตสาหกรรมอาหารทั่วโลก โดยเฉพาะการผลิตช็อกโกแลต ขนม และเครื่องดื่มสำเร็จรูป จนถึงปี พ.ศ. 2563 โกโก้ในตลาดโลกก็ยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง

ประเทศไทยได้มีการจัดให้โกโก้เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีศักยภาพในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารของประเทศไทย โดยเฉพาะในกลุ่มผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพและสินค้าที่มีแหล่งผลิตชัดเจน ซึ่งส่งผลทำให้โกโก้กลายเป็นพืชที่ได้รับการส่งเสริมให้มีการปลูกแทนพืชเชิงเดี่ยวบางชนิด เช่น ยางพาราและปาล์มน้ำมันในบางพื้นที่เพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร โดยพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกโกโก้ ได้แก่ ภาคใต้ประกอบด้วย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดสงขลา และจังหวัดนครศรีธรรมราช ในส่วนของภาคเหนือประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย จังหวัดพิจิตร จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดตาก เนื่องจากในจังหวัดดังกล่าวมีสภาพภูมิอากาศที่ร้อนชื้นใกล้เคียงกับประเทศผู้ผลิตโกโก้หลัก เช่น กานา ไบโอรีโคสต์ และอินโดนีเซีย ในปี 2563 ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกโกโก้รวมทั้งหมด 5,913 ไร่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 30 อยู่ในพื้นที่ภาคใต้ (ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร, 2563)

ภาคใต้ของประเทศไทยถือเป็นภูมิภาคที่มีสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศเหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจหลากหลายชนิด หนึ่งในนั้นคือ โกโก้ (Cocoa) ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตช็อกโกแลตและผลิตภัณฑ์แปรรูปต่าง ๆ ปัจจุบันโกโก้เป็นพืชที่มีความต้องการเร่งด่วนในระยะเริ่มแรก การปลูกโกโก้ในภาคใต้ยังมีความเหมาะสมที่จะทำเกษตรผสมผสานร่วมกับพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น มะพร้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทุเรียน และมังคุด วิธีนี้ไม่เพียงช่วยลดต้นทุนในการจัดการสวน แต่ยังเพิ่มให้เกษตรกรมีรายได้หลายทาง ลดความเสี่ยงจากราคาพืชชนิดเดียวผันผวนและรักษาสมดุลทางนิเวศอีกด้วย นอกจากนี้โกโก้ยังใช้พื้นที่ไม่มากและสามารถดูแลควบคู่ไปกับพืชหลักได้ดี โดยทั่วไปแล้วต้นโกโก้สามารถให้ผลผลิตได้หลังจากปลูกประมาณ 3-4 ปี และหากดูแลอย่างเหมาะสมจะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ยาวนานกว่า 20 ปี ในเชิงเศรษฐกิจ การปลูกโกโก้มีความสำคัญต่อเกษตรกรเนื่องจากราคาของเมล็ดโกโก้และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในตลาดโลก การพัฒนาอุตสาหกรรมช็อกโกแลตในประเทศยังเปิดโอกาสให้เกษตรกรสามารถแปรรูปผลผลิตในระดับชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น การทำผงโกโก้ เครื่องดื่มช็อกโกแลต ช็อกโกแลตแท่ง โกโก้แอมส และสามารถเป็นแหล่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษากระบวนการปลูกและแปรรูป ตลอดจนชิมโกโก้ท้องถิ่น โดยเฉพาะโกโก้แอมสหรือคาเคาแอมสแตกต่างจากช็อกโกแลต โกโก้แอมสคือช็อกโกแลตที่ทำมาจากเมล็ดโกโก้ 100 % โดยปราศจากการปรุงแต่งกลิ่น ปราศจากการปรุงแต่งรสชาติใด ๆ รวมไปถึงไม่มีการใส่สารเคมีใด ๆ ผสมด้วย นอกจากนี้โกโก้แอมสไม่มีการใส่ไขมันโกโก้หรือผงโกโก้เพิ่มเติมแต่อย่างใด ทั้งนี้เพื่อให้คุณได้สัมผัสรสชาติและกลิ่นแท้จากธรรมชาติของเมล็ดโกโก้ที่อุดมไปด้วยโกโก้บัตเตอร์อันล้ำค่า เมื่อผสมกับน้ำตาลและส่วนผสมอื่น ๆ จากนั้นนำไปผ่านกรรมวิธีเพื่อให้ได้ดาร์กช็อกโกแลต หรือหากเติมนมผงในอัตราส่วนต่าง ๆ ก็จะได้ช็อกโกแลตนมประเภทต่าง ๆ

จังหวัดนครศรีธรรมราชถือเป็นจังหวัดที่มีเกษตรกรและผู้ประกอบการที่มีความสนใจในการพัฒนาอุตสาหกรรมโกโก้อย่างต่อเนื่อง ในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมาเกษตรกรในจังหวัดได้เริ่มหันมาปลูกโกโก้มากขึ้น การปลูกโกโก้สามารถเป็นทางเลือกใหม่ของเกษตรกรที่ประสบปัญหาด้านราคาพืชเศรษฐกิจเดิม โดยมีหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาให้การส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการเกษตรสมัยใหม่และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การจัดอบรมเรื่องการแปรรูปและการตลาดออนไลน์ ตลอดจนการสร้างแบรนด์โกโก้ไทยที่สามารถช่วยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในระดับชุมชน ทำให้โกโก้ของจังหวัดสามารถแข่งขันได้ในระดับประเทศและเริ่มมีชื่อเสียงในตลาดต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงอุตสาหกรรมในการมุ่งเชฟอุตสาหกรรมไทยที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมอยู่คู่กับชุมชน เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในการสร้างรายได้และเป็นการกระจายมูลค่าเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงโดยเฉพาะ “เกษตรอุตสาหกรรม” ซึ่งเกษตรกรไทยมีศักยภาพและมีการเพาะปลูกในทุกภูมิภาค โดยจะมุ่งสนับสนุนทั้งพืชเศรษฐกิจเดิมและพืชเศรษฐกิจใหม่ที่เป็นโอกาส โดยเฉพาะโกโก้ที่สร้างมูลค่าตั้งแต่ผลสดเมล็ดแห้งและการแปรรูปเป็นสินค้าสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกโกโก้ เช่น “กลุ่มโกโก้ตาหลวง” ในตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ได้มีการพัฒนากระบวนการผลิตตั้งแต่การเพาะปลูก การหมัก การตากแห้ง ไปจนถึงการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์โกโก้แอมส ผงโกโก้ และช็อกโกแลตสำเร็จรูป การรวมกลุ่มลักษณะนี้ช่วยสร้างมาตรฐานคุณภาพสินค้าเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้ที่มั่นคงให้แก่เกษตรกร โกโก้ตาหลวงมีกำลังการผลิตวัตถุดิบผลโกโก้สดประมาณ

3,000 กิโลกรัมต่อรอบ มีการแปรรูปเป็นผงโกโก้แมสประมาณ 100 กิโลกรัมต่อรอบ (พวงรัตน์ มีแก้ว, 2567, ความเป็นมาของธุรกิจโกโก้ตาหลวง. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2567)

ด้วยศักยภาพทางธรรมชาติและการรวมกลุ่มของเกษตรกร รวมถึงการสนับสนุนจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จังหวัดนครศรีธรรมราชจึงถือว่าโกโก้เป็นพืชเศรษฐกิจที่กำลังเติบโตและมีความสำคัญที่ไม่เพียงสร้างรายได้ให้เกษตรกร แต่ยังช่วยสร้างอัตลักษณ์ใหม่ให้กับจังหวัดในฐานะ “แหล่งโกโก้คุณภาพของภาคใต้” การปลูกโกโก้ขึ้นถือเป็นอาชีพใหม่ของเกษตรกรที่หน่วยงานภาครัฐได้มีการส่งเสริมการปลูก เนื่องจากโกโก้ไม่ได้ถูกใช้งานแค่ในอุตสาหกรรมอาหาร แต่สามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งเปลือกและเศษผลผลิต เช่น ผลิตชาโกโก้ ผลิตภัณฑ์ดูดซับคาร์บอนหรือส่วนผสมสกินแคร์ที่สำคัญคือ หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (circular economy) ยิ่งช่วยส่งเสริมคุณค่าทางเศรษฐกิจและความยั่งยืน ที่มีความต้องการสูงในตลาดโลกและทำให้ประเทศไทยมีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปโกโก้ เพื่อส่งออกและสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรที่ทำให้ผลตอบแทนที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงอุตสาหกรรม แต่ถึงกระนั้นเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในส่วนด้านบัญชีการเงินในการบริหารธุรกิจ ผวนกับผู้ประกอบการโกโก้ตาหลวงได้อยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ ทำให้คณะผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรภายใต้ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ ได้ทราบถึงปัญหาของผู้ประกอบการที่ยังต้องการความรู้และความเข้าใจทางด้านบัญชี จึงทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตโกโก้แมสของผู้ประกอบการโกโก้ตาหลวง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อหาแนวทางในการคิดต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนมาแปรรูปเป็นโกโก้แมสที่มีผลกระทบต่อการผลิต รวมถึงเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับชาวเกษตรกรที่สนใจที่จะในการดำเนินธุรกิจโกโก้แปรรูป รวมถึงเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุนชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ด้วยการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้องสามารถวางแผนกำไรได้ ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนเกิดการมั่นคงและยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงตลอดจนเกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิตของคนในชุมชนอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตโกโก้แมสของผู้ประกอบการโกโก้ตาหลวง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทบทวนวรรณกรรม/กรอบแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุน

1. ต้นทุนผลิตภัณฑ์ (Product Costs) หมายถึง ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผลิตภัณฑ์โดยตรงได้แก่ วัตถุดิบทางตรงค่าแรงทางตรงและค่าใช้จ่ายในการผลิต

2. ส่วนประกอบของต้นทุน (The costs Elements) ประกอบด้วย วัตถุดิบทางตรงค่าแรงงานทางตรงและค่าใช้จ่ายการผลิต

2.1. วัตถุดิบ (Materials) เป็นส่วนประกอบสำคัญของการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปต้นทุนที่เกี่ยวกับการใช้วัตถุดิบในการผลิตสินค้าถูกแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

- วัตถุดิบทางตรง (Direct Materials) หมายถึง วัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิตและสามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าใช้ในการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งในปริมาณและต้นทุนเท่าใด รวมทั้งจัดเป็นวัตถุดิบส่วนใหญ่ที่ใช้ในการผลิตสินค้าชนิดนั้น ๆ เช่น ไม้แปรรูป จัดเป็นวัตถุดิบทางตรงของการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ที่ใช้ในอุตสาหกรรมเสื้อผ้า เป็นต้น

- วัตถุดิบทางอ้อม (Indirect Materials) หมายถึง วัตถุดิบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมกับการผลิตสินค้าแต่ไม่ใช่วัตถุดิบหลักหรือวัตถุดิบส่วนใหญ่ เช่น ตะปู กาว กระดาษทรายที่ใช้เป็นส่วนประกอบของการทำเครื่องหนังหรือเฟอร์นิเจอร์ ไม้ฉลุลื่น เครื่องจักรเส้นด้ายที่ใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น โดยปกติแล้ววัตถุดิบทางอ้อมอาจจะถูกเรียกว่า “วัสดุโรงงาน” ซึ่งจะถือเป็นค่าใช้จ่ายการผลิตชนิดหนึ่ง

2.2 ค่าแรงงาน (Labor) หมายถึง ค่าจ้างหรือผลตอบแทนที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างหรือคนงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

- ค่าแรงงานทางตรง (Direct Labor) หมายถึง ค่าแรงงานต่าง ๆ ที่จ่ายให้แก่คนงานหรือลูกจ้างที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าสำเร็จรูปโดยตรง และจัดเป็นค่าแรงงานส่วนสำคัญในการแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป เช่น คนงานที่ทำงานเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตก็ควรถือเป็นแรงงานทางตรง พนักงานในสายการประกอบ เป็นต้น

- ค่าแรงงานทางอ้อม (Indirect Labor) หมายถึง ค่าแรงงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าสำเร็จรูปที่ใช้ในการผลิตสินค้าเช่น เงินเดือนผู้ควบคุมโรงงาน เงินเดือนพนักงานทำความสะอาดเครื่องจักรและโรงงาน พนักงานตรวจสอบคุณภาพช่างซ่อมบำรุง ซึ่งค่าแรงงานทางอ้อมจะถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายการผลิต

2.3 ค่าใช้จ่ายการผลิต (Manufacturing Overhead) หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้านอกเหนือจากวัตถุดิบทางตรงค่าแรงงานทางตรงเช่น วัตถุดิบทางอ้อมค่าแรงงานทางอ้อมค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น ๆ ได้แก่ ค่าน้ำค่าไฟ ค่าเช่า ค่าเสื่อมราคา เป็นต้น สูตรการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตต่อหน่วย (ประภาภรณ์ เกียรติกุลวัฒนา, 2561)

แนวคิดเกี่ยวกับผลตอบแทน

ผลตอบแทนคืออัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร จะใช้ในการวัดประสิทธิภาพของการดำเนินงานในกิจการแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไรต่อยอดขาย และอัตราส่วนในการทำกำไรต่อเงินลงทุน อัตราส่วนนี้จะแสดงให้เห็นว่ากิจการมีความสามารถในการทำกำไรเป็นสัดส่วนเท่าใดเมื่อเทียบกับยอดขายสุทธิสูตรการคำนวณ (ประภาภรณ์ เกียรติกุลวัฒนา, 2561)

อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (Return on Investment หรือ ROI) เป็นเกณฑ์ในการวัดการปฏิบัติงานที่มีความสำคัญมาก เกณฑ์ในการวัดการปฏิบัติงานมีหลายอย่าง เช่น วัดจากการเปลี่ยนแปลงในยอดขายเปลี่ยนแปลงในกำไรหรือวัดจากผลิตผลที่ได้ การวัดแต่ละอย่างมิได้เป็นเกณฑ์วัดที่สมบูรณ์ สูตรในการคำนวณหาอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุนมีดังนี้ (เพชร ชุมทรัพย์, 2554)

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI) (เท่า)} = \frac{\text{ผลตอบแทนสุทธิ}}{\text{ต้นทุนเงินลงทุน}}$$

อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Assets หรือ ROA) ในหมวดของการวัดประสิทธิภาพในการบริหารงานของฝ่ายบริหาร เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อัตราความสามารถในการหา กำไร (Earning Power) เป็นการวัดการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ที่มีอยู่ว่าใช้ได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งคำนวณจากสูตร ดังนี้ (เพชร ชุมทรัพย์, 2554)

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) (\%)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวมถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period Analysis) คือระยะเวลาหรือจำนวนปี การดำเนินงานที่ทำให้ผลตอบแทนสุทธิจากโครงการมีค่าเท่ากับค่าใช้จ่ายในการลงทุนพอดี สามารถคำนวณได้ดังนี้ (กวี วงศ์พูน, 2542)

$$\text{ระยะเวลาคืนทุน (PBP) (ปี)} = \frac{\text{เงินลงทุนเริ่มแรก}}{\text{กระแสเงินสดรับสุทธิต่อปี}}$$

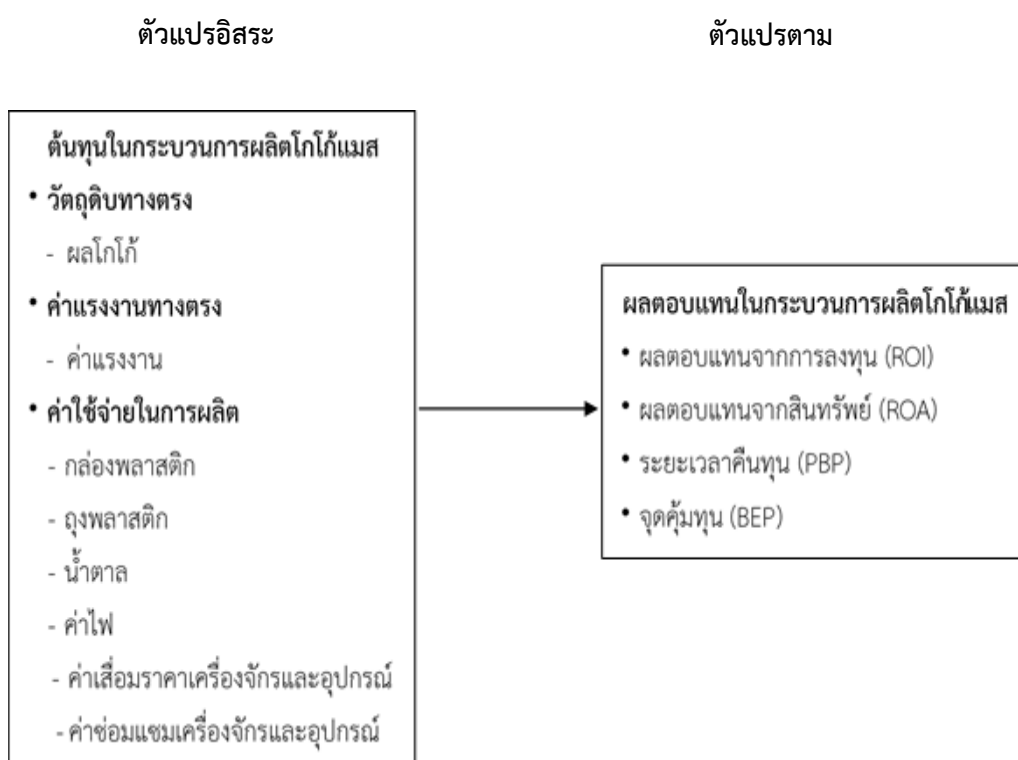
การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน (Breakeven point) หมายถึง จุดขายแสดงในรูปปริมาณหน่วยขายหรือราคาขายรวม ณ จุดที่ไม่เกิดกำไรหรือขาดทุนหากพิจารณาจะพบว่า ณ จุดคุ้มทุน คือการการที่กิจการจะต้องขายเพื่อให้ยอดขาย ณ จุดดังกล่าวครอบคลุมทั้ง การวิเคราะห์โดยใช้กำไรขั้นต้นต่อหน่วย เป็นการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดที่ว่า จะต้องขายกี่หน่วยเพื่อให้กำไรขั้นต้นต่อหน่วยครอบคลุมต้นทุนคงที่ทั้งหมด จะทำให้เข้าใจง่ายที่สุด ทั้งนี้เพราะกำไรต่อหน่วยหลังหักต้นทุนผันแปร เหลือเท่าใดก็นำไปหารต้นทุนคงที่ทั้งหมดที่เกิดขึ้นก็เป็นปริมาณขาย ณ จุดคุ้มทุนค่าต้นทุนคงที่ และไม่เกิดกำไรหรือขาดทุน (เฉลิมขวัญ ครุฑบุญยงค์, 2554) สูตรการคำนวณหาจุดคุ้มทุนสามารถคำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$\text{จุดคุ้มทุน (BEP) (ถุง)} = \frac{\text{ต้นทุนคงที่}}{\text{ราคาขายต่อหน่วย - ต้นทุนผันแปรต่อ}}$$

การวิเคราะห์อัตรากำไรต่อยอดขาย เป็นการเปรียบเทียบกำไรกับยอดขายเป็นการประเมินถึงความสามารถของธุรกิจว่ามีความสามารถทำกำไรที่ หักค่าใช้จ่ายทุกรายการแล้วเป็นเท่าใด โดยสะท้อนให้เห็นว่ากำไร 100 บาท คิดเป็นกี่เปอร์เซ็นต์ของยอดขาย สูตรที่ใช้ในการคำนวณอัตราส่วนกำไรต่อยอดขาย มีดังนี้ (เฉลิมขวัญ ครุฑบุญยงค์, 2554)

$$\text{อัตราส่วนกำไรต่อยอดขาย (\%)} = \frac{\text{กำไร}}{\text{ยอดขาย}} \times 100$$

สตีเฟน รอสส์. (2557). ได้ให้ความหมายของผลตอบแทน (Returns) ไว้ว่า ผลตอบแทนในอดีตที่อยู่ในรูปแบบของสินทรัพย์ทางการเงินประเภทต่าง ๆ โดยผลตอบแทนจากการลงทุนผู้ลงทุนมีโอกาสที่จะได้กำไรหรือขาดทุนก็ได้เรียกว่าเป็นผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on Investment) ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่เป็นรายได้ (Income) จากการลงทุน และส่วนที่เป็นกำไรหรือขาดทุน (Capital gain or Capital loss) ซึ่งเกิดจากการที่หลักทรัพย์ที่ได้ลงทุนไปนั้นมีราคาสูงขึ้นหรือต่ำลงจากราคาที่เคยลงทุนไว้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการโกโก้ตาลหลง หมู่ที่ 6 ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1 ราย ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผ่านการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างครบ 2 เกณฑ์ ได้แก่ 1) เป็นผู้ประกอบการผลิตโกโก้แมส และ 2) เป็นผู้ประกอบการที่พัฒนากระบวนการผลิตโกโก้แบบครบวงจรตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ เป็นผู้รับซื้อเมล็ดโกโก้จากเกษตรกรและจัดการสวนโกโก้ของตนเอง กระบวนการกลั่นน้ำ

ทำการแปรรูปเมล็ดโกโก้เป็นผลิตภัณฑ์เบื้องต้น เช่น ผงโกโก้หรือเนือโกโก้สำเร็จรูป และกระบวนการปลายน้ำเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป เช่น ช็อกโกแลต และเครื่องดื่มโกโก้สำหรับผู้บริโภค จึงทำให้คณะผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่มีความถูกต้องและครอบคลุมตามหลักเกณฑ์ของลักษณะธุรกิจในช่วงโซ่อุปทาน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ คุณพวงรัตน์ มีแก้ว เจ้าของสถานประกอบการโกโก้ตาลหวง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างประกอบด้วยประเด็นหลัก 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการ เช่น เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา และรายได้ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้เข้าใจลักษณะของผู้ประกอบการและสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับกระบวนการผลิตหรือผลตอบแทนทางเศรษฐกิจได้ เช่น เพศอาจส่งผลต่อวิธีการบริหารจัดการ อายุสะท้อนประสบการณ์และการปรับตัว สถานภาพทางครอบครัวมีผลต่อความพร้อมในการลงทุนการศึกษาช่วยพัฒนาทักษะและการใช้เทคโนโลยี และรายได้สะท้อนความมั่นคงในการลงทุนและการขยายธุรกิจ 2) ด้านกระบวนการผลิต ผงโกโก้ของกลุ่มวิสาหกิจทุ่งสง ครอบคลุมพันธุ์โกโก้ ราคาผลผลิต การหมัก ตากแห้ง คั่ว บด การแบ่งสัดส่วน และการจัดจำหน่าย ทำให้เห็นการเลือกพันธุ์โกโก้ การกำหนดราคาผลผลิต การควบคุมกระบวนการหมัก การตากแห้ง การคั่วและการบด รวมถึงการแบ่งสัดส่วนในการผลิตและการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังประเมินรายได้เฉลี่ยจากการขายเพื่อสะท้อนความสามารถในการดำเนินธุรกิจและความยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจ และ 3) ด้านต้นทุนและผลตอบแทน ประกอบด้วยการลงทุนในเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิต รวมถึงค่าใช้จ่ายทางตรงและค่าใช้จ่ายการผลิตต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการลงทุนและการประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนที่เกิดขึ้นกับผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุน ซึ่งสามารถช่วยในการตัดสินใจทางธุรกิจ เช่น การวางแผนการลงทุนหรือการบริหารจัดการต้นทุนให้เหมาะสมกับความสามารถในการทำกำไรและการขยายธุรกิจในอนาคต ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีผลงานวิจัยและเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิดและคำถามแบบปลายปิดโดยขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีดังนี้

2.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีลักษณะเป็นรายการคำถามที่กำหนดเรื่องราวไว้เป็นแนวคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลข้อเท็จจริง โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานทางด้านบุคคล สภาพเศรษฐกิจ สังคมบางประการของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้จากการขายโกโก้แมส

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการผลิตโกโก้แมส หมู่ที่ 6 ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 1.พันธุ์โกโก้ที่ใช้ 2. ราคาผลโกโก้ 3. ผลโกโก้สด 4. เมล็ดโกโก้ 5. ระยะเวลาในการหมัก 6. ระยะเวลาในการตากแห้ง 7. ระยะเวลาในการคั่ว 8. ระยะเวลาในการบด 9. วิธีการแบ่งสัดส่วนโกโก้แมส 10. การจัดจำหน่าย และ 11. รายได้เฉลี่ยจากการขายโกโก้แมส

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตโกโก้แมส ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) การลงทุนในสินทรัพย์ (เครื่องมือและอุปกรณ์การผลิต) ได้แก่ 1. เครื่องจักรผลิตโกโก้ 2. เครื่องคั่วเมล็ดโกโก้

3. เครื่องกระเพาะเปลือก 4. เครื่องบดโกโก้ 5. ตู้แช่ 6. โรงเรือน 7. ฐานตะแกรง 8. ตาข่าย 9. พัดลม 10. ลังพลาสติก 11. ไม้พาย 12. ตาชั่งดิจิทัล และ 2) ต้นทุนและค่าใช้จ่ายการผลิต ประกอบด้วย ค่าวัตถุดิบทางตรง คือ ผลโกโก้ ค่าแรงงานทางตรง คือ ค่าแรงงาน ค่าใช้จ่ายในการผลิต คือ 1. กล่องพลาสติก 2. ถังกระดาษ 3. น้ำตาล 4. ค่าไฟฟ้า 5. ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรและอุปกรณ์ 6. ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรและอุปกรณ์

ส่วนที่ 4 คำถามแบบปลายปิด ให้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาและอุปสรรค ที่ผู้ประกอบการได้รับ รวมถึงข้อเสนอแนะ

2.2 นำร่างแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำปรึกษา และตรวจสอบข้อคำถาม เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่ถูกต้องเหมาะสม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้ประกอบการโกโก้ตาลหวง หมู่ที่ 6 ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครราชสีมา ผู้ผลิตโกโก้แมส ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้มาจากการออกแบบสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่เพิ่มเติมเพื่อใช้ในการสนับสนุนการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ อาทิ เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนการผลิตโกโก้แมสของผู้ประกอบการโกโก้ตาลหวง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครราชสีมาโดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลในแบบเชิงคุณภาพขั้นตอนในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตโกโก้แมส ประกอบด้วย ค่าวัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายในการผลิต โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้

$$4.1.1 \text{ ต้นทุนการผลิต} = \text{จำนวนเงินต่อรอบการผลิต} \div \text{ต้นทุนการผลิตรวม} \times 100$$

$$4.1.2 \text{ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วย} = \text{จำนวนเงินต่อรอบการผลิต} \div \text{จำนวนโกโก้แมส}$$

$$4.1.3 \text{ อัตรากำไรต่อยอดขาย} = \text{กำไร} \div \text{ยอดขาย} \times 100$$

4.2 การวิเคราะห์ผลการตอบแทนการผลิตโกโก้แมส ประกอบด้วย ผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) ระยะเวลาคืนทุน (PBP) และจุดคุ้มทุน (BEP) โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้

$$4.2.1 \text{ ROI} = \text{ผลตอบแทนสุทธิ} \div \text{ต้นทุนเงินลงทุน}$$

$$4.2.2 \text{ ROA} = (\text{กำไรสุทธิ} \div \text{สินทรัพย์รวมเฉลี่ย}) \times 100$$

$$4.2.3 \text{ PBP} = \text{เงินลงทุนเริ่มแรก} \div \text{กระแสเงินสดรับสุทธิต่อปี}$$

$$4.2.4 \text{ BEP} = \text{ต้นทุนคงที่} \div (\text{ราคาขายต่อหน่วย}-\text{ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย})$$

การตรวจสอบความเครื่องมือ

ในการทดสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ นำวิธีการตรวจสอบแบบ 3 เสา (Methodology Triangulation) มาใช้ในการตรวจสอบแบบสอบถามเชิงคุณภาพเพื่อความแม่นยำของข้อมูล (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ตามวิธีการของเดนซิน (Denzin, 1970) ของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในกรณีศึกษา ผู้ประกอบการโกโก้ตาลหวง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครราชสีมา มีความสำคัญในการเพิ่มความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย โดยการนำวิธีการ Investigator Triangulation มาใช้ คือการให้ผู้วิจัยหลายคนมีส่วนร่วมในการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบและตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลจากมุมมองที่หลากหลาย ซึ่งช่วยลดความลำเอียง (Bias) ที่อาจเกิดขึ้นจากมุมมองส่วนตัวหรือประสบการณ์ของผู้วิจัยคนใดคนหนึ่ง ผลจากการใช้วิธีนี้ในกรณีศึกษาผู้ประกอบการโกโก้ตาลหวงพบว่า การสลับหรือเปลี่ยนผู้วิจัยในขั้นตอนต่าง ๆ ของการศึกษาได้ช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นในความถูกต้องของข้อมูลที่ได้ โดยสามารถนำข้อมูลที่ได้อาภิบาลวิเคราะห์และสรุปได้ การใช้เทคนิคนี้ยังช่วยในการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตโกโก้ให้มีความชัดเจนและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโกโก้ตาลหวง หมู่ที่ 6 ตำบลนาหลวงเสน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2567 มีพนักงานจำนวน 7 คน เจ้าของกิจการ 1 คน พนักงานขาย 1 คน พนักงานฝ่ายการผลิต 6 คน มีประสบการณ์ในการปลูกต้นโกโก้ประมาณ 5 ถึง 10 ปี ซึ่งสามารถออกผลได้ในช่วง 5 -6 เดือนของทุกปี ผู้ประกอบการมีรายได้จากการขายโกโก้แมส 90,000 บาทต่อเดือน (โดยยังไม่หักค่าใช้จ่าย) ผู้ประกอบการมีความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและได้ศึกษาค้นคว้าขั้นตอนวิธีการผลิตด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่นอินเทอร์เน็ตและผู้ประกอบการที่เคยทำมาก่อนจะมีการจดบันทึกและการทำรายรับรายจ่ายทุกครั้ง เพื่อประกอบการพิจารณาถึงต้นทุน และผลตอบแทนที่ได้จากการผลิตโกโก้แมส

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการผลิตโกโก้แมส

เริ่มจากการเก็บเกี่ยวผลโกโก้สุก ผ่าเอาเมล็ดออก จากนั้นนำเมล็ดไปหมักประมาณ 7 วัน เพื่อพัฒนารสชาติและกลิ่น ลดความขม แล้วนำไปทำแห้งด้วยการตากแดดหรือใช้เครื่องจักรจนความชื้นลดลงเหลือราว 7% เมล็ดแห้งจะถูกทำความสะอาด คัดคุณภาพ และคั่วที่อุณหภูมิประมาณ 120-130 องศาเซลเซียส ก่อนนำไปบดต่อเนื่องจนได้ผงโกโก้แมส

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตโกโก้แมส

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตโกโก้แมสของผู้ประกอบการโกโก้ตาหลวง

รายการต้นทุน	จำนวนเงิน (บาท/รอบการผลิต)	สัดส่วน (%)
วัตถุดิบ :		
ผลโกโก้	24,000	44.04
ค่าแรงงานทางตรง	2,450	4.50
ค่าใช้จ่ายในการผลิต :		
1. กล่องพลาสติก	2,600	
2. ถูกระดาษ	390	
3. น้ำตาล	250	
4. ค่าไฟฟ้า	4,000	
5. ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรและอุปกรณ์	18,800	
6. ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรและอุปกรณ์	2,000	
	28,040	51.46
รวมต้นทุนการผลิต	54,490	100.00

ตารางที่ 2 ผลการคำนวณต้นทุนการผลิตโกโก้แมสต่อกิโลกรัมของผู้ประกอบการโกโก้ตาหลวง

รายการ	สูตรการคำนวณ	ผลการ วิเคราะห์	หน่วย
ต้นทุนการผลิตต่อหน่วย	$54,490 \div 181.76$	299.79	บาท

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตแต่ละรอบการผลิต พบว่าสามารถผลิตโกโก้แมสได้ 181.76 กิโลกรัม
ดังนั้น ต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัม เท่ากับ 299.79 บาท

ตารางที่ 3 เงินลงทุนเริ่มแรก

รายการ	จำนวน	หน่วยนับ	ราคา ต่อหน่วย	ต้นทุน รวม	อายุการ ใช้งาน	ต้นทุน คงที่ต่อปี
1.เครื่องจักรผลิตโกโก้	1	เครื่อง	150,000	150,000	10 ปี	15,000
2.เครื่องคั่วเมล็ดโกโก้	1	เครื่อง	35,000	35,000	10 ปี	3,500
3.เครื่องกระเทาะเปลือก	1	เครื่อง	45,000	45,000	10 ปี	4,500
4.เครื่องบดโกโก้	1	เครื่อง	1,500	1,500	5 ปี	300
5.ตู้แช่	3	ตู้	10,000	30,000	10 ปี	3,000

รายการ	จำนวน	หน่วยนับ	ราคา ต่อหน่วย	ต้นทุน รวม	อายุการ ใช้งาน	ต้นทุน คงที่ต่อปี
6.โรงเรือน	1	โรงเรือน	120,000	120,000	10 ปี	12,000
7.ฐานตะแกรง	14	แผง	5,000	70,000	10 ปี	7,000
8.ตาข่าย	2	ม้วน	1,200	2,400	2 ปี	1,200
9.พัดลม	2	ตัว	2,600	5,200	7 ปี	743
10.ลังพลาสติก	14	ใบ	2,500	35,000	8 ปี	4,375
11.ไม้พาย	1	อัน	250	250	10 ปี	25
12.ตาข่ายดักจืด	4	เครื่อง	1,805	7,220	5 ปี	1,444
รวม	45	ชิ้น		501,570		53,087

ตารางที่ 4 ผลการคำนวณสินทรัพย์รวมถัวเฉลี่ยของผู้ประกอบการโกโก้ตาหลวง

รายการ	สูตรการคำนวณ	ผลการ วิเคราะห์	หน่วย
สินทรัพย์รวมถัวเฉลี่ย	$501,570 \div 45$	11,146	บาท

ตารางที่ 5 ผลการคำนวณอัตรากำไรต่อยอดขายของผู้ประกอบการโกโก้ตาหลวง

รายการ	สูตรการคำนวณ	ผลการ วิเคราะห์	หน่วย
อัตรากำไรต่อยอดขาย	$(1,000.21 \div 1,300) \times 100$	76.94	%

ผลการคำนวณต้นทุนการผลิตโกโก้แมสมีค่าเฉลี่ย 299.79 บาทต่อกิโลกรัม ในขณะที่ราคาจำหน่ายอยู่ที่ 1,300 บาทต่อกิโลกรัม แสดงให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์มีศักยภาพในการสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม ต้นทุนการผลิตโกโก้แมส ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ต้นทุนค่าวัตถุดิบร้อยละ 44.04 ต้นทุนค่าแรงงานร้อยละ 4.50 และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตร้อยละ 51.46 มีกำไรสุทธิเฉลี่ย 1,000.21 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็น 76.94% ของราคาขาย

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนการผลิตโกโก้แมสของผู้ประกอบการโกโก้ตาลหวง

ตัวชี้วัดทางการเงิน	สูตรการคำนวณ	ผลการวิเคราะห์	หน่วย
อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI)	$1,000.21 \div 299.79$	3.33	เท่า
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA)	$(1,000.21 \div 11,146) \times 100$	8.97	%
ระยะเวลาคืนทุน (PBP)	$501,570 \div 426,120$	1.18	ปี
จุดคุ้มทุน (BEP)	$53,087 \div (1,300 - 299.79)$ $= 53,087 \div 1,000.21$	54	ถุงต่อปี

ผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนมีความคุ้มค่าในการลงทุน โดยมีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) 3.33 เท่า และผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) 8.97% สะท้อนถึงความสามารถในการสร้างผลกำไรและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งมีระยะเวลาคืนทุนเพียง 1.18 ปี (ประมาณ 1 ปี 2 เดือน 5 วัน) แสดงถึงความเสี่ยงที่ไม่สูง และมีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 54 ถุงต่อปี ซึ่งไม่สูงมาก ทำให้มีศักยภาพและเหมาะสมต่อการลงทุนอย่างสูง

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผงโกโก้แมส กรณีศึกษาผู้ประกอบการโกโก้ตาลหวง ตำบลนาหลวงเสน อำเภอยะรัง จังหวัดนครศรีธรรมราช อภิปรายผลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตผงโกโก้แมสของผู้ประกอบการโกโก้ตาลหวง พบว่าการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตผงโกโก้แมสของผู้ประกอบการโกโก้ตาลหวง พบว่า ต้นทุนรวม 299.79 บาทต่อกิโลกรัม โดยประกอบด้วยต้นทุนค่าวัตถุดิบร้อยละ 44.04 ค่าแรงงานร้อยละ 4.50 และค่าใช้จ่ายในการผลิตร้อยละ 51.46 ของต้นทุนรวม ผลการคำนวณแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการมีกำไรสุทธิเฉลี่ย 1,000.21 บาทต่อกิโลกรัม หรือมีอัตรากำไรต่อยอดขายสูงถึง 76.94 เท่า สะท้อนถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการต้นทุนและการดำเนินการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ชี้ว่าการผลิตผงโกโก้แมสมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจสูงและสามารถพัฒนาเป็นต้นแบบอุตสาหกรรมโกโก้ระดับชุมชนได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร โสมคำภา, กาญจนา วงคหมื่น, เกวลี พันธะบัว, สิริกุล จันทิมา และเกศสุตา แก่นจันทร์ (2562) พบว่า รายได้ 21,000 บาท/ไร่ มีต้นทุนรวม 1,750 บาท/ไร่ และมีกำไรสุทธิ 19,250 บาท/ไร่ โดยใช้วิธีการปลูกแบบปลอดภัยไม่มีค่าใช้จ่ายในส่วนของการปุ๋ยเคมี ค่ายาฆ่าแมลงและ ค่ากำจัดศัตรูพืช ทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตได้เช่นกัน ดังนั้นหากชาวนามีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าว โดยลดการใช้ปุ๋ยเคมี จะสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตได้มากถึง 888.17 บาท/ไร่ ประกอบด้วยปุ๋ยเคมี 515.58 บาท/ไร่ และ ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย 373.13 บาท/ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 16.50 ของต้นทุนการผลิต

2. การวิเคราะห์ผลตอบแทนการผลิตผงโกโก้แมสของผู้ประกอบการโกโก้ตาลหวง พบว่า การลงทุนในการผลิตผงโกโก้แมสมีความคุ้มค่าในระดับที่น่าพอใจ โดยมีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) เท่ากับ 3.33 เท่า แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการสามารถสร้างผลตอบแทนได้มากกว่าต้นทุนการลงทุนถึงกว่า 3.33 เท่า ขณะที่อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) เท่ากับ 8.97% สะท้อนถึงธุรกิจสามารถสร้างกำไรสุทธิได้ 8.97 บาทต่อสินทรัพย์เฉลี่ยทุก ๆ 100 บาทที่มีอยู่ ทั้งนี้ธุรกิจสามารถสร้างกระแสเงินสดกลับมาครอบคลุมเงินลงทุนเริ่มแรกทั้งหมด 501,570 บาท ได้ภายในระยะเวลาประมาณ 1 ปี 2 เดือน 5 วัน และธุรกิจจะต้องขายสินค้าให้ได้จำนวน 54 ถุงเป็นอย่างต่ำ จึงจะครอบคลุมค่าใช้จ่ายคงที่และผันแปรทั้งหมด ซึ่งโดยสรุป แสดงให้เห็นถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจและความสามารถในการทำกำไรของโครงการในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลักษณ์ วรรณโล และ นกุล อินทกุล (2566) พบว่า มูลค่าเพิ่มจากข้อมูลภาพรวมปริมาณผลผลิต ต้นทุน ราคาขาย กำไรขั้นต้นและมูลค่าเพิ่มในแต่ละขั้นตอนการแปรรูปผลผลิตโกโก้กรณีที่เกษตรกรดำเนินการผลิตเอง ในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนโกโก้เชียงราย การคำนวณมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ในแต่ละขั้นตอน พบว่า จากผลโกโก้สด 100 กก. เมื่อนำมาแปรรูปจนได้เป็นโกโก้ nibs และผงโกโก้ nibs จะสร้างมูลค่าเพิ่มได้ 207.60 ถึง 247.72 (% ของผลสด) และเมื่อแปรรูปเป็นโกโก้แมสที่จะนำไปเป็นส่วนประกอบของอาหารและเครื่องดื่ม และช็อคโกแลตบาร์พร้อมบริโภค จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้สูงถึง 373.25 ถึง 1,097.18 (% ของผลสด)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 การคำนวณต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการควรอาศัยการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนอย่างเป็นระบบ และถูกต้อง โดยเฉพาะต้นทุนวัตถุดิบทางตรง แรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต การมีความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับโครงสร้างต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตจะช่วยให้ผู้ผลิตสามารถกำหนดราคาสินค้าได้อย่างเหมาะสม สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง และสนับสนุนการวางแผนกำไรอย่างมีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่ความยั่งยืนและความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มผู้ผลิตในระยะยาว

1.2 ความสามารถในการสร้างผลกำไร ควบคู่กับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งมีระยะเวลาคืนทุนเพียง 1.18 ปี (ประมาณ 1 ปี 2 เดือน 5 วัน) สะท้อนให้เห็นถึงระดับความเสี่ยงในการลงทุนที่ไม่สูง และมีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 54 ถุงต่อปี ซึ่งอยู่ในระดับที่สามารถบริหารจัดการได้ ผลการศึกษานี้จึงสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุนสำหรับผู้ประกอบการหรือกลุ่มผู้ผลิตที่สนใจ โดยเฉพาะในการวางแผนการผลิต การกำหนดเป้าหมายการขาย และการบริหารต้นทุนให้เหมาะสม นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน หรือขยายผลโครงการ เพื่อเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสร้างความมั่นคงทางรายได้ให้แก่ชุมชนหรือกลุ่มผู้ผลิตในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการติดตามและประเมินผลการนำระบบต้นทุนไปใช้โดยผู้ผลิตโกโก้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มและประเมินความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์ได้อย่างเป็นระบบ และนำผลการศึกษามาพัฒนาต้นแบบระบบให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมกับการใช้งานมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบระบบต้นทุนในลักษณะโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งสามารถบันทึกข้อมูลต้นทุนการผลิต วิเคราะห์มูลค่าเพิ่ม และประเมินความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์โกโก้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสะดวกต่อผู้ผลิต

เอกสารอ้างอิง

- กวี วงศ์พุ่ม. (2542). *ภาวะผู้นำ*. ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี.
- เฉลิมขวัญ ครุฑบุญวงศ์. (2554). *การวิเคราะห์รายงานทางการเงิน*. ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ประภาภรณ์ เกียรติกุลวัฒนา. (2561). *การบัญชีต้นทุน*. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์
- เพชร ชุมทรัพย์. (2554). *การวิเคราะห์งบการเงิน*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สตีเฟน รอสส์. (2557). *การจัดการการเงินธุรกิจ[Fundamentals of Corporate Finance]* (พูนศักดิ์ แสงสันต์ และกิตติ พันธ คงสวัสดิ์เกียรติ, แปล). กรุงเทพฯ:ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (ต้นฉบับพิมพ์ปี ค.ศ. 2008)
- วรลักษณ์ วรรณโล และนุกูล อินทกุล. (2566). การศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์โกโก้ กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนโกโก้เชียงราย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 8(2), 60–80.
- ศิริพร โสมคำภา, กาญจนา วงคหมื่น, เกวลี พันธบัว, สิริกุล จันทิมา และเกศสุตา แกนจันทร์. (2562). ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกชาวเขาพันธ์ กข 29 (ชัณนาท 80) ในเขตพื้นที่หมู่ 4 บ้านไร่สุขุม ตำบลห้วยยั้ง อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร. ใน ปาจารย์ ผลประเสริฐ (บ.ก.), *รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 6*. (น.834-843). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
<https://research.kpru.ac.th/conference6/>
- ศิริวัฒน์ ทรงธนศักดิ์. (2562). *คู่มือการจัดทำและวิเคราะห์ประมาณการข้อมูลต้นทุนการผลิตพืช*. ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร. (2563). *คู่มือการผลิตโกโก้ลูกผสมชุมพร 1*. ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร.
- Denzin, N. K. (1970). *The research act: A theoretical introduction to sociological methods*. Chicago: Aldine Publishing Co.
- Resourcetrade.earth. (2017). *Cocoa trade climate change and deforestation*.
<https://resourcetrade.earth/publications/cocoa-trade-climate-change-and-deforestation>
- Intelpoint. (2025). *Global cocoa production leaders: top 10 countries & market evolution (1990-2024)*. <https://intelpoint.co/blogs/top-cocoa-producing-countries-trends/>